

Beleving van kinderen en jongeren

Methodieken voor belevingsonderzoek, getest door pilotsteden en -gemeenten

De methodieken die we hieronder beschrijven, zijn gebruikt door de pilotsteden en -gemeenten in het project kindvriendelijke steden en gemeenten. Je vindt er niet alleen de beschrijving van de methodieken, ook de kritische bemerkingen bij het verloop van het onderzoek zodat je daarmee rekening kan houden.

Methodieken <12 jaar

Methodiek Filmworkshop

(8 tot 12 jaar)

Aan de hand van een probleemstelling (verbonden aan de prioriteiten) worden kinderen gevraagd om in kleine groepjes niet enkel de probleemstellingen te spelen (voor de camera) maar ook de oplossing in beeld te brengen. De verschillende filmpjes worden in de klas getoond en aan de hand hiervan wordt een groepsgesprek opgezet. De kinderen kregen de opdracht om een bepaalde problematiek in beeld te brengen en zelf een oplossing aan te reiken. In de mate van het mogelijke werden de filmpjes in groep bekeken en werd een groepsgesprek gevoerd.

De filmworkshop werden in sommige gevallen afgesloten met een babbelbox, waar de kinderen met hun eventuele vragen/verzuchtingen nog terecht konden.

Kritische bedenkingen

- Door de krappe planning ging het project zeer snel van start. Hierdoor ging er (iets) te weinig aandacht naar de inhoudelijke uitwerking en is de concrete informatie voor het onderzoek eerder beperkt.
- Door de beperkte tijd tijdens de workshop (max. 3uur) stond het filmen voorop en was er weinig tijd over voor een diepgaand gesprek over het thema. Er moest te gehaast worden gewerkt.
- De groepen waren soms te groot waardoor de begeleiding niet altijd even gemakkelijk verliep.
- De setting bepaalt mee de creativiteit van de kinderen. In de moskee waren de kinderen iets meer geremd in hun creativiteit en waren er onduidelijkheden omtrent het verloop van de workshop.
- In sommige scholen was de ruimte te beperkt (bijv. door regen enkel de gang beschikbaar).
- Plaatsgebonden, verder weg van de school of buiten de schoolmuren gaan filmen kwam eerder beperkt aan bod.

Methodiek fototocht

(3 tot 12 jaar)

Met de kinderen ging men op groepswandeling doorheen de wijk met als opdracht de mooiste en lelijkste plekken van de wijk te fotograferen. De foto's die genomen werden, werden overhandigd aan de werkingen.

Kritische bedenking

- Ter plekke gaan met de kinderen bleek een zinvolle methodiek, maar ook een tijdsintensieve. Het zou goed geweest zijn om tijdens het overhandigen van de gemaakte foto's nog een groepsgesprek om te zetten maar door de strakke timing was dit niet haalbaar. De methodiek werkte vlot en in de meeste gevallen werkten de kinderen enthousiast mee. Ook als jeugdendienst was het fijn om samen met de kinderen op pad te gaan en aan de lijve te ondervinden wat kinderen belangrijk vinden op ruimtelijk vlak.

Methodiek babbeldoos

(3 tot 12 jaar)

Aan de hand van praatkaarten werden groepsgesprekken gehouden. Dankzij de medewerking van het steunpunt onderwijs en opvoeding van de stad, die initiatiefnemer is van de babbeldoos, konden deze gesprekken plaatsvinden. Er werden platen getoond waarop kinderen diverse afbeeldingen konden zien. De kinderen werden aangemoedigd om per kaart te vertellen wat ze zagen.

Kritische bedenking

- Het is niet eenvoudig om met anderstalige (en kleine) kinderen een gesprek op te zetten. Het moet al zeer concreet gemaakt worden opdat kinderen iets vertellen. Ze kunnen wel omschrijven wat ze op de kaarten zien staan en wat er gebeurt maar zeer diep doorvragen hierop is moeilijk. De kinderen begrijpen het niet altijd even goed, zich niet goed kunnen uitdrukken en afhaken. Het concentratievermogen van de kleinste kinderen is beperkt.

Methodiek vragenronde

(10 tot 12 jaar)

De begeleiders geven aan elk kind een pakketje post-its. De begeleiders stellen een tiental vragen aan de kinderen. Als het antwoord ja is, tekenen zij een lachend gezichtje op de post-it. Als het antwoord nee is, een sip gezichtje. Als ze het antwoord niet weten, schrijven ze een vraagteken op de post-it. De post-it plakken ze op hun buik (van boven te beginnen naar onder). Eén begeleider stelt de vragen en peilt ook naar de achterliggende redenen, de andere begeleider noteert het aantal kinderen per antwoordcategorie en neemt gedetailleerd verslag.

Vragen

- Speel jij in de straat waar je woont? Bijvragen: waarom wel/niet? Waar speel je: op straat of op de stoep? Zijn er leuke spelletjes die je er niet kan spelen en waarom? Mag je er van je ouders (alleen) spelen? Worden er soms andere mensen boos op jou als je in de straat aan het spelen bent, zo ja, wie en waarom?
- Speel jij op een plein dat dichtbij je huis ligt? Bijvragen: waarom wel/niet? Is er genoeg plaats om te spelen? Is het een leuke plaats om te spelen en waarom wel/niet? Zijn er leuke spelletjes die je er niet kan spelen? Mag je er van je ouders (alleen) spelen? Worden er andere soms andere mensen boos op jou als je op dit plein aan het spelen bent, zo ja, wie en waarom?
- Is er een bos dichtbij je huis waar je kan spelen? Bijvragen: welke spelletjes speel je er? Zou je er nog graag andere spelletjes willen spelen? Mag je er van je ouders (alleen)

spelen? Worden er soms andere mensen boos op jou als je in dit bos aan het spelen bent, zo ja, wie en waarom?

- Ga je vaak te voet? Bijvragen: naar welke plaatsen wandel je dikwijls? Vind je dit leuk en waarom? Vind je dit gevaarlijk en waarom? Mag je van je ouders alleen wandelen?
- Rijd jij dikwijls met de fiets? Bijvragen: naar welke plaatsen rijd je vaak met de fiets? Vind je dit leuk en waarom? Vind je dit gevaarlijk en waarom? Mag je van je ouders alleen met de fiets rijden?
- Ken jij kinderen die gepest worden? Bijvragen: door wie, waarom en hoe kunnen deze kinderen volgens jou geholpen worden?
- Ligt er veel afval in de straat waar je woont? Of op het plein waar je speelt? Of in de beek in je straat?
- Doe jij –samen met je buren- dingen om je straat mooier/leuker te maken? Zo ja, welke dingen? Indien niet, welke dingen zou je willen doen?
- Doe jij in de vakantie leuke dingen? Bijvragen: welke dingen? Waarom vind je deze leuk? Zijn er dingen die je graag wil doen, maar niet kan doen? Zo ja, welke dingen? Waarom kan je deze dingen niet doen?
- Vind je dit feest leuk? Foto's tonen van een straatfeest, een multicultureel feest en een groot muziekoftreden. Bijvragen: Waarom vind je dit feest leuk? Zijn er andere feesten die je leuk vindt? Welke feesten mogen er (meer) georganiseerd worden in je straat?
- Als je op de Grote Markt bent (zie foto) en je moet dringend naar toilet, vind je gemakkelijk een toilet? Bijvragen: Waar? Moet je hiervoor betalen? Zijn de toiletten proper?

Na alle vragen gesteld te hebben, kunnen de begeleiders d.m.v. de post-its die de kinderen op hun buik hebben geplakt uitmaken welke kinderen tal van mogelijkheden hebben om in hun straat/buurt te spelen, aan vrijetijdsactiviteiten e.d. deelnemen, zich vlot te voet en per fiets kunnen verplaatsen en betrokken zijn bij hun buurt.

Methodiek brainstorm

(8 tot 12 jaar)

De kinderen worden in twee groepen opgesplitst. De kinderen zijn burgemeester (dus baas van de stad) en krijgen een rapport met de belangrijkste problemen die de kinderen van Turnhout ervaren, voorgelegd. Zij krijgen een half uur de tijd om samen met hun groep de problemen te overlopen, te bespreken welk probleem volgens hen het belangrijkste is om er vervolgens oplossingen voor te zoeken. Voorstellen voor oplossingen worden op een grote flap geschreven. Daarna mogen ze de uitkomst van hun brainstormsessie aan de grote groep toelichten. De begeleiders begeleiden elk één groepje en nemen tijdens de terugkoppeling in grote groep gedetailleerd verslag.

Methodiek ren je rot

(6 tot 12 jaar)

De begeleiders stellen enkele vragen aan de kinderen. Als het antwoord ja is, moeten ze zo snel mogelijk naar het lachend gezichtje rennen, als het antwoord nee is naar het sip gezichtje. Als ze het antwoord niet weten, lopen ze naar het vraagteken. Eén begeleider stelt de vragen en peilt ook naar de achterliggende redenen, de andere begeleider noteert het aantal kinderen per antwoordcategorie en neemt gedetailleerd verslag.

Vragen

- Speel jij in de straat waar je woont? Bijvragen: waarom wel/niet? Waar speel je: op straat of op de stoep? Zijn er leuke spelletjes die je er niet kan spelen en waarom? Mag je er van je ouders (alleen) spelen? Worden er soms andere mensen boos op jou als je in de straat aan het spelen bent, zo ja, wie en waarom?

- Speel jij op een plein dat dichtbij je huis ligt? Bijvragen: waarom wel/niet? Is er genoeg plaats om te spelen? Is het een leuke plaats om te spelen en waarom wel/niet? Zijn er leuke spelletjes die je er niet kan spelen? Mag je er van je ouders (alleen) spelen? Worden er andere soms andere mensen boos op jou als je op dit plein aan het spelen bent, zo ja, wie en waarom?
- Is er een bos dichtbij je huis waar je kan spelen? Bijvragen: welke spelletjes speel je er? Zou je er nog graag andere spelletjes willen spelen? Mag je er van je ouders (alleen) spelen? Worden er soms andere mensen boos op jou als je in dit bos aan het spelen bent, zo ja, wie en waarom?
- Ga je vaak te voet? Bijvragen: naar welke plaatsen wandel je dikwijls? Vind je dit leuk en waarom? Vind je dit gevaarlijk en waarom? Mag je van je ouders alleen wandelen?
- Rijd jij dikwijls met de fiets? Bijvragen: naar welke plaatsen rijd je vaak met de fiets? Vind je dit leuk en waarom? Vind je dit gevaarlijk en waarom? Mag je van je ouders alleen met de fiets rijden?
- Ken jij kinderen die gepest worden? Bijvragen: door wie, waarom en hoe kunnen deze kinderen volgens jou geholpen worden?
- Ligt er veel afval in de straat waar je woont? Of op het plein waar je speelt? Of in de beek in je straat?
- Doe jij –samen met je buren- dingen om je straat mooier/leuker te maken? Zo ja, welke dingen? Indien niet, welke dingen zou je willen doen?
- Doe jij in de vakantie leuke dingen? Bijvragen: welke dingen? Waarom vind je deze leuk? Zijn er dingen die je graag wil doen, maar niet kan doen? Zo ja, welke dingen? Waarom kan je deze dingen niet doen?
- Vind je dit feest leuk? Foto's tonen van een straatfeest, een multicultureel feest en een groot muziekoftreden. Bijvragen: Waarom vind je dit feest leuk? Zijn er andere feesten die je leuk vindt? Welke feesten mogen er (meer) georganiseerd worden in je straat?
- Als je op de Grote Markt bent (zie foto) en je moet dringend naar toilet, vind je gemakkelijk een toilet? Bijvragen: Waar? Moet je hiervoor betalen? Zijn de toiletten proper?

Methodiek fictieve bustour

(4 tot 10 jaar)

Het lokaal wordt als bus ingericht. Het voorraam is een projectiescherm. Twee begeleiders, een buschauffeur en een busbegeleider, verwelkomen de kinderen op de bus(tour). De bus rijdt langs een aantal plaatsen die op het projectiescherm worden afgebeeld. Tijdens de busrit, simuleert de buschauffeur enkele situaties die ook op het projectiescherm verschijnen.

- Natuur;
- File door te veel auto's;
- Groen ingerichte straat;
- Sportvoorziening;
- Stadspark
- Kasseien;
- Speelstraat;
- Speelse zit-, lig- en hangelementen;
- Grote Markt (water!);
- Een leuk ingerichte oversteekplaats;
- Foto van kinderen die op de stoep spelen;
- Zone 30;
- Speelse kunst;
- Warandeplein;
- Hoge verkeersplateau;

- Natuur/avontuurlijk ingericht speelplein;
- Speelplein ingericht met speeltoestellen;
- Wegversmalling;
- Muziekoptreden;
- Bouwspelplaats;
- Buurtplein met veel verschillende soorten mensen aanwezig (sociale veiligheid!);
- Een fietser die de buschauffeur bijna omver rijdt (wegens het ontbreken van een fietspad).

De busbegeleider stelt de volgende vragen als de buschauffeur voorbij een bekende plaats rijdt

- Ken je deze plaats?
  - Kom je er vaak?
  - Wat doe je op deze plaats?
  - Wat is er goed/leuk aan deze plaats?
  - Wat zijn de minder goeie dingen? Wat zou er moeten veranderen/verbeteren? Moet er iets veranderen? Wat moet er heel zeker veranderd worden?
- De busbegeleider vraagt telkens wat zij van deze plaats vinden, of zij zo'n plaats in Turnhout kennen/willen.
  - Tijdens het simuleren van bepaalde situaties, ergert de buschauffeur zich mateloos. Hij vraagt ook aan de kinderen of ze dit kennen en wat ze ervan vinden (in feite doorvragen op hun ervaringen als wandelaar/fietser).
  - De busbegeleider neemt gedetailleerd verslag.
  - Na de bustour leggen de begeleiders de prints van plaatsen die tijdens de bustour getoond werden nog een keertje voor aan de kinderen. Welke drie plaatsen vinden zij het allerleukste en waarom? En welke drie plaatsen vinden zij de minst leuke en waarom?

Methodieken >12 jaar

Methodiek G4, spel rond gemeenteraden

(+12 jaar)

Alle deelnemers worden verdeeld in 4 groepen. Zij zijn dan 4 partijen en samen vormen zij de gemeenteraad. Zoals in een echte gemeenteraad hebben niet alle partijen evenveel zetels/afgevaardigden. Daarom bestond groep 1 bijvoorbeeld uit 5 personen, groep 2 uit 3 personen, groep 3 uit 2 personen en groep 4 uit 1 persoon. Vervolgens moest elke groep kiezen tussen 3 projectvoorstellen en hun keuze argumenteren in een groepsdebat met alle deelnemers. In fase 2 van het spel krijgt elke groep 2 stemmen en kiest de voor hen 2 belangrijkste projecten eruit. (ook stem voor zichzelf kan wat in bijna 90% van de gevallen gebeurde).

Kritische bemerking

- De keuze van de projectvoorstellen gebeurde niet altijd eenduidig. In sommige gevallen gebeurde de keuze lukraak in andere gevallen werd het project gekozen dat het beste aansloot bij de eigen leefwereld. Ook bij het stemmen wisselde het proces. In sommige groepen werd er gestemd op de projecten van vrienden of op voorhand gesloten deals (als jij op mij stemt dan stem ik op jou) terwijl in andere groepen het om een onderbouwde stem ging.
- De methodiek werkte niet altijd even goed. Mogelijke redenen hiervoor zijn interesse van de jongeren, taalvaardigheid en leeftijd.

- Het verloop van de sessies varieerde ook van groep tot groep. Soms moet er een bijsturing gebeuren door gebrek aan interesse of door de beperkte tijd.
- De begeleiding door het Centrum voor Informatieve Spelen (CIS) verliep goed en professioneel.
- In samenwerking met het CIS werd een bestaand spel aangepast volgens de gekozen prioriteiten. In dit spel (G4) spelen kinderen/jongeren een gemeenteraad na. Acht sessies gingen door binnen de middelbare scholen en twee sessies binnen het jeugdwerk. Binnen de scholen werkte deze methodiek goed, wellicht omwille van de schoolse context.

Methodiek: stellingenspel

(+12 jaar)

Aan de hand van zes stellingen werd er binnen een open groeps gesprek opgezet bij de deelnemende jongeren.

1. Stelling 1: Er is voldoende openbaar vervoer waardoor ik mij gemakkelijk kan verplaatsen van en naar school, sportclub, vrienden, centrum, naburige gemeenten,.....
2. Stelling 2: Ik wordt voldoende betrokken in de zaken die mij aangaan (bijv. wat ik kan en mag in mijn vrije tijd, zakgeld, taken die ik thuis moet doen,...)
3. Stelling 3: Ik voel mij verbonden met mijn buurt (bijv. als een buur hulp nodig heeft help ik).
4. Stelling 4: Ik kan voldoende hangen/spelen, samenkomen met vrienden, sporten, uitgaan,...
5. Stelling 5: ik heb nooit last van onvriendelijk reacties van anderen.
6. Stelling 6: Hasselt is een fijne stad om te wonen.

Ter afsluiting van het gesprek werd de jongeren nog een laatste vraag gesteld: stel je krijgt 5.000 euro wat zou je dan doen voor de jongeren van je buurt?

Kritische bemerkingen

- Deze methodiek sluit aan op de leefwereld van de jongeren. Het open met elkaar praten, hangend in de zetel gaat goed. Toch mag de groep niet te groot zijn en mag het gesprek niet langer dan een uur duren. De jongeren werden nu na een 30 à 40 minuten ongedurig en willen dan iets anders doen.
- Een te grote groep is ook niet goed. Het huidige aantal van 5 en 9 deelnemers werkte zeer goed.
- Ook moet er opgelet worden om niet enkel de mondige jongeren aan het woord te laten. In groep 1 waren er 2 jongeren die voortdurend het gesprek opeisten en in groep 2 was dat 1 jongere.

Methodiek peerinterview

(+12 jaar)

De tieners vormen duo's. Elk duo krijgt een kaartje met 3 vragen. Eén tiener is de interviewer (oversized micro?), de andere de andere wordt geïnterviewd (zij mogen zelf kiezen wie wat doet). De interviewer stelt de vragen aan de andere tiener, noteert de antwoorden en mag uiteraard ook zelf nog aanvullen. De duo's krijgen 15 minuten de tijd voor dit interview. Achteraf gebeurt er een terugkoppeling in grote groep. De begeleiders nemen gedetailleerd verslag.

Vragen:

- Wat betekent publieke ruimte voor jou?
- Een veilige weg om te wandelen en fietsen, betekent voor jou ...
- Wat betekent vrije tijd voor jou?

Methodiek Reuzenkaart

(12 tot 15 jaar)

De tieners duiden op een voorgedrukte kaart aan:

- waar ze wonen (blauwe stip);
- waar ze school lopen (rode stip);
- waar ze hun vrije tijd doorbrengen (groene stip, dit kan een jeugdbeweging, sportclub, plein, straat of ... zijn, naast de stip schrijven ze ook om welke vrijetijdsbesteding het gaat);
- de weg van huis naar school (rode lijn, naast de lijn schrijven ze ook of ze zich meestal te voet, met de fiets of per auto/bus verplaatsen);
- de weg van huis naar hun vrijetijdsbesteding (groene lijn, naast de lijn schrijven ze ook of ze zich meestal te voet, met de fiets of per auto/bus verplaatsen).

Vervolgens vragen de begeleiders welke plaatsen/(bepaalde delen van) wegen die ze mooi, leuk of veilig vinden of juist helemaal niet op de trajecten die ze hebben aangeduid. Goeie voorbeelden worden met groen omcirkeld, slechte voorbeelden met rood. Daarna stellen de begeleiders in samenspraak met de tieners een fietstour op, op basis van de verbindingen/plaatsen die het meest worden gebruikt/vernoemd. Zowel goeie als slechte voorbeelden worden in deze tour opgenomen.

Methodiek fietstour

(12 tot 15 jaar)

De fietsroute die werd opgemaakt tijdens de methodiek 'reuzenkaart' wordt in groep gefietst. Tijdens de fietstour verspreiden de begeleiders zich over de groep en hebben informele babbel met de tieners. De begeleiders vragen door op de input die de tieners tussendoor leveren. De begeleiders triggeren de tieners ook bv. als de groep langs het cultuurcentrum Warande rijdt, vragen of zij deze plaats kennen, welke activiteiten er worden georganiseerd, , wat zij van deze activiteiten vinden, ...

Sowieso stopt de groep op vooraf bepaalde wegen/plaatsen of op vraag van de tieners. De tieners evalueren deze plaatsen/wegen, brengen knelpunten en potenties in kaart en stellen mogelijke oplossingen voor.

Begeleiders kunnen deze vragen stellen over de wegen

- Is dit een veilige weg voor wandelaars/fietsers? Waarom wel/niet? Indien niet, wat moet er veranderen/verbeteren?
- Is er voldoende plaats om te wandelen/fietsen?
- Heb je last van de auto's?
- Is de ondergrond goed om op te rijden?
- Vind je dit een leuke weg? Waarom wel/niet? Indien niet, wat moet er veranderen/verbeteren?
- Is het hier rustig om te wandelen/fietsen?
- Kan je onderweg gemakkelijk met elkaar babbelen?
- Zijn er leuke dingen om naar te kijken?
- Zijn er plekjes waar je even kan stoppen?
- Ben je hier bang in het donker (zou je hier bang zijn)?

Specifieke vragen over plaatsen

- Kan je jouw fiets hier veilig stallen?
- Hoe vaak kom je op deze plaats? Waarom kom je hier vaak/niet vaak naartoe?
- Wat doe je op deze plaats?

- Zijn er ook andere kinderen, jongeren, ouders, ...? Wat vind je van hun aanwezigheid?
- Wat is er goed/leuk aan deze plaats? Wat zijn de minder goeie dingen? Wat zou er moeten veranderen/verbeteren? Moet er iets veranderen? Wat moet er zeker veranderd worden?